

Pateikiamas bibliografinių sąrašų „Lietuvos parlamentinė sistema / parlamentarizmas“, spausdintų „Parlamento studijų“ 4 (2005), 6 (2006), 10, 11 (2011), 12, 13 (2012), 14, 15 (2013), 16, 17 (2014), 18, 19 (2015), 20 (2016) numeriuose, tęsinys. Šiame sąrašė pristatomos išleistos knygos ir publikuoti straipsniai iš mokslinių darbų, periodinių leidinių, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje gauti 2016 m. vasario–rugšėjo mėnesiais.

Knygos

Bucevičiūtė, Laima. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XV–XVI a.: valstybės erdvės ir jos sienų samprata : mokslo monografija / Laima Bucevičiūtė ; Vytauto Didžiojo universitetas. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas ; Vilnius : Versus aureus, 2015. – 400 p. : iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 327–346. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės: p. 375–396.

Monografijoje analizuojama XV–XVI a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės erdvės ir sienų su kaimyninėmis valstybėmis samprata. Tiriamos Lietuvos valstybės sienos su Vokiečių ir Livonijos ordinais, Prūsijos kunigaikštyste, Lenkija, rusėnų kunigaikštystėmis ir Maskvos valstybe, pietryčiuose ir pietuose – su totorių ordomis, Moldova ir Osmanų imperija. Valstybės teritorijos suvokimas idėjiniu, mentaliniu lygmeniu analizuojamas remiantis senaisiais žemėlapiais, teisės dokumentais ir viduramžių bei Renesanso naratyviniais šaltiniais.

Jakubavičienė, Ingrida. Duetas : Antanas ir Sofija Smetonos / Ingrida Jakubavičienė. – Vilnius : Versus aureus, 2016. – 440 p., [1] iliustr. lap. : iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 416–422. – Asmenvardžių r-klė: p. 430–438.

Istorikė dr. I. Jakubavičienė pristato unikalų Antano ir Sofijos Smetonų duetą, kuris suskambo ne tik asmeninio gyvenimo erdvėje, bet ir plačiame XX a. Lietuvos istorijos kontekste. Amžininkus stebino, kaip šioje poroje susiderina dvi gana skirtingo temperamento asmenybės. Intelektualų, santūrų ir diplomatišką

A. Smetoną puikiai papildydavo žmonos Sofijos praktiškas požiūris, energija, veržlumas ir ryžtas neatidėliojant spręsti problemas. Jų gražus šeiminis ryšys truko beveik keturis dešimtmečius, abu partneriai vienas iš kito daug išmoko ir ilgainiui tapo darnia komanda.

Kada reformos virsta pokyčiais? : politinis dėmesys, palaikymo koalicijos ir lyderystė A. Kubiliaus vyriausybės veiklos 2008–2012 metų laikotarpiu / Vilniaus universitetas, [Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, Lietuvos mokslo taryba] ; [moksliniai redaktoriai Vitalis Nakrošis, Egidijus Barcevičius, Ramūnas Vilpišauskas]. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2015. – 426, [1] p. : iliustr.

Knygoje analizuojamas penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės, kuriai vadovavo Ministras Pirmininkas A. Kubilius, specifinių veiklos prioritetų įgyvendinimas 2008–2012 metų laikotarpiu. Joje aprašomas daugiabučių namų atnaujinimo programos vykdymas, valstybės tarnybos reforma, pensijų reforma, asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarkymas, aukštojo mokslo reforma ir pasiruošimas statyti Visagino atominę elektrinę, taip pat paaiškinama, kurie veiksniai lėmė šių prioritetų įgyvendinimo sėkmę ar nesėkmę.

Konstitucionalizmo idėja, bendroji Europos teisė ir Lietuvos konstitucinė tradicija : recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys / Vilniaus universiteto Teisės fakultetas ; [sudarytojai Jevgenij Machovenko, Indrė Isokaitė]. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2016. – 289, [1] p. – Turinyje aut.: Rūta Bakševičienė, Tomas Berkmanas, Ingrida Danėlienė, Lina Griškevič, Indrė Isokaitė, Agnė Juškevičiūtė-Vilienė, Jevgenij Machovenko, Donatas Murauskas, Vytautas Sinkevičius, Bronius Sudavičius, Vaidotas A. Vaičaitis, Martynas Vasiliauskas, Indrė Žvaigždinienė. – Bibliogr. str. gale ir išnašose.

Publikuojamuose straipsniuose į konstitucinės teisės klausimus siekta pažvelgti trejopai: per konstitucionalizmo, kaip tvarkos (sąrangos) idėjos, atsiradimo, Europos *ius commune* ir Lietuvos konstitucinės tradicijos prizmę. Toks sumanymas leido sujungti mokslininkų darbus, kurie, iš pažiūros būdami gana skirtingi, iš tiesų sudaro darnią visumą, nes visi yra vienijami Konstitucijos, kaip aukščiausiosios tvarkos, sampratos. Knyga skiriama ne tik konstitucinės teisės,

teisės istorijos, lyginamosios teisėtyros ir kitų teisės sričių tyrėjams bei studentams, bet ir kitų mokslų (istorijos, filosofijos ir kt.) atstovams, taip pat visiems, besidomintiems konstitucionalizmo Lietuvoje raida.

Lietuvos konstitucionalizmo istorija : (istorinė Lietuvos konstitucija) : 1387 m. – 1566 m. – 1791 m. – 1990 m. : monografija / [Lina Griškevič, Jevgenij Machovenko, Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė, Vaidotas A. Vaičaitis]. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2016. – 276, [1] p. – Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. – Santr. angl.

Monografijoje įvardyti Vakarų teisės tradicijos bruožai leido ne tik identifikuoti pagrindines konstitucines idėjas (valstybė, valdžia ir vertybės), bet ir svarbiausias konstitucines vertybes sujungti į tris dideles grupes, kurios čia įvardytos teisės viešpatavimu, demokratija ir žmogaus teisėmis. Toks konstitucinių idėjų ir vertybių grupavimas leido originaliai atkurti Lietuvos konstitucionalizmo istoriją, užfiksuotą 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje. Vienas iš pagrindinių monografijos uždavinių yra ne tik suvokti kritines (revoliucines) Lietuvos konstitucionalizmo datas (1387 m., 1566 m., 1791 m., 1918 m., 1990 m.), bet ir įvardyti bendrus Lietuvos Statutų (ir LDK bendrų valstybinių privilegijų), 1791 m. Konstitucijos ir Pirmosios Lietuvos Respublikos Konstitucijų principus, atitinkančius šiuolaikines Vakarų teisės tradicijos konstitucionalizmo vertybes. Taigi šalia Konstitucijos preambulėje *expressis verbis* nurodytų (XVI a.) Lietuvos Statutų ir (tarpukario) Lietuvos Respublikos Konstitucijų į šį tyrimą įtrauktos ir XIV–XVI a. LDK valstybinės privilegijos bei 1791 m. Konstitucija, be kurių neįmanoma visiškai atskleisti minėtų Lietuvos istorinių konstitucinių šaltinių. Ypatingas vaidmuo šioje monografijoje skiriamas ir vadinausiems Lietuvos Nepriklausomybės aktams (deklaracijoms): 1918 m. vasario 16-osios aktui, 1949 m. vasario 16 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracijai ir 1990 m. kovo 11-osios aktui.

Lietuvos valstybingumo branda ir trapumas (1918–1940 m.) : mokslinių straipsnių rinkinys / Vilniaus universitetas ; [sudarytojai Saulius Kaubrys, Arūnas Vyšniauskas] ; [mokslinis redaktorius Arūnas Vyšniauskas]. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2015. – 317, [1] p. : iliustr., faks. – (Lietuvos valstybingumo paveldas / redakcinė kolegija: Arvydas Anušauskas ... [et al.] ;

t. 3). – Aut.: Vilma Bukaitė, Zenonas Butkus, Norbertas Černiauskas, Magnus Ilmjärvi, Ēriks Jēkabsons, Vytautas Jokubauskas, Victor Karady, Algimantas Kasparavičius, Juozas Skirius, Gražina Sviderskytė, Vyngantas Vareikis, Arūnas Vyšniauskas. – Santr. angl. – Bibliogr. išnašose.

Mokslinių straipsnių rinkinys, kuris atspindi dvylikos autorių ilgamečių tyrimų rezultatus. Daugumoje straipsnių yra naudojama nauja, iki šiol neskelbta medžiaga iš Lietuvos ir užsienio archyvų, o visi autoriai vienaip ar kitaip faktus, įvykius ir procesus conceptualizuoja naujoviškai, juos traktuodami platesniame tarptautiniame kontekste. Ypatingas dėmesys skiriamas XX a. ketvirto dešimtmečio padėčiai, kai atrodė, kad Lietuvos ir kitų Baltijos šalių ekonomikos, švietimo, kultūros ir daugelyje valstybinio gyvenimo sričių pasiekta didelė pažanga, tačiau kartu kilo naujų grėsmių valstybės nepriklausomybės likimui. Kartu su knyga „Lietuvos valstybingumo branda ir trapumas (1918–1940 m.)“ pateikiamas kartografinis priedas – Stalino ir Ribentropo 1939 m. rugsėjo 28 d. pasirašyto Lenkiją padalijusio žemėlapiu sumažinta autentiška archyvinė kopija.

Voverienė, Ona. Dalia Grybauskaitė – Tautos Prezidentė / Ona Voverienė. – Vilnius : Trys žvaigždutės, 2016. – 263, [1] p. : iliustr., portr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 248–254. – Asmenvardžių r-klė: p. 257–263.

Knygą „Dalia Grybauskaitė – Tautos Prezidentė“ sudaro Lietuvos moterų lygos suvažiavimuose, įvairiose konferencijose skaityti pranešimai, taip pat periodinėje spaudoje publikuoti straipsniai, sulaukę palankaus skaitytojų dėmesio, dažnai teigiamų, o kartais ir kontroversiškų vertinimų. Autoriui prof. Onai Voverienei teko dalyvauti prezidento rinkimų kampanijose D. Grybauskaitei balotiruojantis ir pirmajai, ir antrajai kadencijai, stebėti ją iš arti, daug kalbėtis, diskutuoti. Knyga vertinga ne tik istorikams, politikams, bet ir visiems, besidomintiems mūsų istorija, iškilomis asmenybėmis.

Straipsniai

Rutkauskas, Gediminas. Vokietijos parlamentinių kairiųjų partijų požiūris į Europos Sąjungą / Gediminas Rutkauskas. – Santr. angl. – Bibliogr.: 87 pavad. // Politikos mokslų almanachas. – [T.] 18 (2015), p. 61–77.

Vokietijos kaip ekonomiškai stipriausios Europos Sąjungos valstybės svarba tvarkant žemyno reikalus yra didžiulė, todėl svarbu suvokti jos politinės sistemos dalyvių nuostatas įvairiais užsienio politikos klausimais, tarp kurių patenka ir su Europos Sąjunga susijusios problemos. Straipsnyje nagrinėjamos dvi Vokietijos parlamentinės kairiosios partijos – Vokietijos socialdemokratų partija ir „Kairė“, kurių požiūris į šią tarptautinę organizaciją gerokai skiriasi. Pabrėždamos labai skirtingus socializmo ideologijos aspektus ir idėjas, šios dvi partijos dažnai užima visiškai priešingas pozicijas, kai sprendžiami su Europos Sąjunga susiję klausimai. Didžiuliai skirtumai vertinant šių partijų nuostatas išryškina pagrindinius ideologinius prieštaravimus tarp nuosaikesnių bei radikalesnių kairiųjų partijų ir iliustruoja socialistinių ideologijų įvairovę.

Sinkevičius, Vytautas. Ar galima pradėti apkaltą Seimo nariui už nusikaltimą, padarytą iki tampant Seimo nariu / Vytautas Sinkevičius. – Santr. angl. – Bibliogr.: 13 pavad. ir išnašose // Parlamento studijos. – [Nr.] 20 (2016), p. 21–40.

Straipsnyje nagrinėjama apkaltos samprata, atskleidžiamas apkaltos pagrindų turinys, tyrinėjama, kokie asmenys apkaltos proceso tvarka gali būti pašalinti iš pareigų. Nagrinėjama, ar pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją apkalta galima tik už veiksmus, kuriuos Konstitucijos 74 str. nurodyti asmenys padarė eidami šiame straipsnyje įvardytas pareigas, ar apkalta galima ir už veiksmus, padarytus iki pradėdant eiti nurodytas pareigas. Teigiama, kad apkaltos proceso tvarka Seimo nario mandatą galima panaikinti už nusikaltimą, kurį asmuo padarė iki tapdamas Seimo nariu.

Sinkevičius, Vytautas. Konstitucijos keitimo apribojimai? / Vytautas Sinkevičius // Jurisprudencija. – T. 22(2) (2015), p. 206–230.

Straipsnyje remiantis Konstitucija ir Konstitucinio Teismo doktrina analizuojami Konstitucijoje įtvirtinti procesiniai ir materialieji reikalavimai Konstitucijos pataisoms, atskleidžiama, kokio turinio Konstitucijos pataisos negali būti daromos ne tik Seimo, bet ir Tautos referendumais priimtais įstatymais dėl Konstitucijos pakeitimo. Pasak autoriaus, negali būti daromos Konstitucijos pataisos, prieštaraujančios Konstitucijoje įtvirtintoms pamatinėms konstitucinėms vertybėms, kuriomis grindžiamas visuomenės ir valstybės gyvenimas bei pati Konstitucija: valstybės nepriklausomybė, demokratija, respublika, žmogaus teisių ir laisvių prigimtinis pobūdis ir kt.

Stancelis, Vigintas. Balsavimo ir balsų skaičiavimo įranga: nuo popierinio biuletenio iki balsavimo internetu. Istorija, galimybės problemos ir sprendimai / Vigintas Stancelis. – Iliustr., portr. – Santr. angl. – Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. – [Nr.] 20 (2016), p. 88–111.

Straipsnyje nagrinėjama techninių priemonių, skirtų balsavimui ir balsų skaičiavimui palengvinti, raida ir sklaida pasaulyje, šių įrenginių ir technologijų pritaikymo Lietuvos rinkimų sistemoje galimybės. Pirmoje straipsnio dalyje analizuojama patirtis diegiant ir naudojant automatizuotas balsų skaičiavimo mašinas, aptariama jų pritaikymo specifika ir pranašumai. Antroje dalyje apžvelgiama balsavimo internetu koncepcija ir jos plitimas pasaulyje, skirtingų valstybių bandymai šią balsavimo formą panaudoti rinkimų sistemai tobulinti ir plėsti. Trečiojoje dalyje pristatomi kontroversiškesniausi šių technologijų taikymo atvejai, kylančios problemos ir jų sprendimo būdai. Išvadose ir rekomendacijose pateikiama siūlymų, kaip tam tikri šių technologijų ir organizacinių sprendimų aspektai galėtų būti įgyvendinti tobulinant Lietuvos rinkimų sferą.

Večerskytė, Juta. Svarbiausi parlamento nario teisinio statuso elementai Lietuvos Respublikoje ir kitose pasaulio valstybėse / Juta Večerskytė-Alshaiban – Santr. angl. – Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. – [Nr.] 20 (2016), p. 41–63.

Straipsnyje aptariamas parlamento nario teisinis statusas, kuris yra kaip kompleksinė sąvoka, sudaryta iš keleto esminių elementų. Nagrinėjama parlamento nario priesaikos reikšmė ir jos teisinio reglamentavimo aspektai, pagrindinės parlamento narių teisės ir pareigos. Vertinant parlamentarų teisinį statusą atsižvelgiama ir aptariama keletas veiksnių: parlamentaro mandato (laisvojo ir imperatyvaus) turinys, įgaliojimų įgijimo ir netekimo teisiniai pagrindai, parlamentarų teisių ir pareigų dirbant atstovaujamoje institucijoje visuma, asmens apsaugos (imuniteto) teisinės garantijos, parlamentarų veiklos socialinės garantijos (indemnitetas). Pasak autorės, parlamentinis imunitetas ar laisvasis mandatas pasaulio valstybėse laikomas daugelio politinių laisvių garantu, tačiau gali pasitaikyti piktnaudžiavimo šiomis teisėmis atvejų. Straipsnyje apžvelgiami svarbiausi Seimo nario teisinio statuso elementai ir jų dėsningumai Lietuvos ir užsienio šalyse – Čekijoje, Ispanijoje, Italijoje, Japonijoje, Lenkijoje, Rusijoje, Slovėnijoje ir kt.

Vernickaitė, Aurelija. Parlamento narių informacijos ieškos stiliai: nuo greito naršymo iki gilaus nardymo / Aurelija Vernickaitė. – Lent. – Santr. angl. – Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. – [Nr.] 20 (2016), p. 64–87.

Straipsnyje siekiama nustatyti Lietuvos Respublikos Seimo nariams būdingus informacijos ieškos stilius ir tyrinėjama, kaip politikai ieško informacijos, kokiems jos gavimo būdams teikia pirmenybę, kokius turi ieškos įgūdžius ir su kokiais kliūtimis susiduria ieškodami informacijos.

Macukas, Anderejus. LDK pasiuntiniai į Abiejų Tautų Respublikos 1740 m. Seimą / Anderejus Macukas. – Santr. angl. – Bibliogr.: 4 pavad. ir išnašose // Parlamento studijos. – [Nr.] 20 (2016), p. 112–132.

Straipsnyje aptariami Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) pavietų seimeliuose vykę pasiuntinių į Abiejų Tautų Respublikos 1740 m. Seimą rinkimai, kurie atskleidžia didikų (Radvilų, Oginskių, Sapiegų ir Čartoriskių) kovą dėl įtakos valstybėje. Apžvelgiama į seimelius išrinktų atstovų priklausomybė įvairioms didikų grupuotėms, pasiuntiniams formuojamos instrukcijos, atspindinčios LDK vidaus politinį gyvenimą.

Sudarė Virgijija Beganskaitė